

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI – 410.012.01.2016
P/16/023

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/16/023 – Rozwój sportu osób niepełnosprawnych.
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Lata 2013-2016 (do czasu zakończenia kontroli) oraz działania wcześniejsze, jeśli miały bezpośredni wpływ na zjawiska będące przedmiotem kontroli.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
<i>Kontroler</i>	Karol Pokora, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/40/2016 z 22 czerwca 2016 r. [dowód: akta kontroli str. 1-2]
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Polski Związek Bilardowy (dalej: PZBił lub Związek), ul. Zagnańska 84 a, 25-528 Kielce.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Grzegorz Kędziński, Prezes PZBił. [dowód: akta kontroli str. 3]

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą PZBił prawidłowo realizował objęte badaniem kontrolnym zadania z zakresu sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych, dofinansowane ze środków publicznych. Dofinansowanie przyznane przez Ministra Sportu i Turystyki (dalej: Minister SiT) ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (dalej: FRKF) na realizację ww. zadań wykorzystywano zgodnie z przeznaczeniem oraz wydatkowano w terminach określonych w umowach.

W latach 2013-2016 (do 31 maja) Związek wykorzystał dofinansowanie ze środków FRKF w łącznej kwocie 256.560,00 zł (w tym 78.560,00 zł na sport powszechny i 178.000,00 zł na sport wyczynowy).

Realizowane zadania spowodowały włączenie społeczne osób niepełnosprawnych oraz wzrost ich aktywności fizycznej. Odbywało się to poprzez uczestnictwo 184 zawodników niepełnosprawnych (89 w 2013 r., 6 w 2014, 84 w 2015 r. oraz 5 w 2016 r.) w zajęciach sekcji sportowych oraz w rywalizacji sportowej w bilard, m.in. w Indywidualnych Mistrzostwach Polski Osób Niepełnosprawnych, czterech Mistrzostwach Europy Osób na Wózkach Inwalidzkich w bilard (dalej: ME) i jednych Mistrzostwach Świata Osób na Wózkach Inwalidzkich w bilard (dalej: MŚ). W ramach sportu wyczynowego przygotowaniami do udziału w MŚ lub ME objęto ogółem 15 niepełnosprawnych zawodników kadry narodowej (dalej: KN), w tym w 2013 r. - dwóch, w 2014 r. - sześciu, w 2015 r. - dwóch oraz w 2016 r. - pięciu.

Liczba zawodników niepełnosprawnych w KN w latach 2013-2015 ulegała wahaniom, w 2013 r. wynosiła dwóch zawodników, w 2014 r. - sześciu, w 2015 r. - dwóch (w 2016 r. wzrosła do pięciu).

Reprezentanci Polski w bilard osób niepełnosprawnych prezentowali dobry poziom sportowy. W okresie objętym kontrolą wzrosła liczba zdobytych miejsc 1-8 na sportowych zawodach międzynarodowych. Jeden zawodnik zdobył brązowy medal (w 2016 r.), a trzech zawodników zajęło miejsca 4-8 (jeden w 2014 r. i dwóch w 2016 r.).

Stwierdzona w kontrolowanej działalności nieprawidłowość polegała na nieterminowej wypłacie stypendium sportowego dla zawodnika KN osób niepełnosprawnych. Uwaga NIK

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

dotyczyła nie posiadania wewnętrznych procedur zapewniających dokonywanie zakupów towarów i usług w sposób celowy, oszczędny i konkurencyjny.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja i realizacja zadań z zakresu sportu powszechnego osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą, przedmiotem działalności PZBił była popularyzacja i rozwój bilarda w Polsce oraz organizacja współzawodnictwa sportowego w zakresie tej dyscypliny. Związek rozpoczął działalność w zakresie bilarda osób niepełnosprawnych w 2001 r. W skład Związku wchodziło w latach 2013-2015 siedem klubów sportowych² oraz dwa stowarzyszenia³ prowadzące działalność w zakresie sportu osób niepełnosprawnych. [dowód: akta kontroli str. 4-15, 185-186]

W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwie uchwały programowe walnego zgromadzenia PZBił⁴, w których określono kierunki rozwoju bilarda w Polsce. Podniesiono w nich m.in., iż priorytetem będzie utrzymanie dotychczasowego wysokiego poziomu sportowego i tempa rozwoju organizacji. [dowód: akta kontroli str. 187-188]

W ramach PZBił działała Komisja Sportu Osób Niepełnosprawnych, która na początku każdego roku opracowywała *Kalendarz sportowy udziału zawodników niepełnosprawnych w zawodach sportowych*. W ww. kalendarzach założono m.in. organizację Indywidualnych Mistrzostw Polski Osób Niepełnosprawnych⁵ oraz Pucharu Polski Osób Niepełnosprawnych. Zasady udziału ww. osób w tych zawodach zostały określone w *Regulaminach Mistrzostw Polski Osób Niepełnosprawnych* oraz *Regulaminach Pucharu Polski Osób Niepełnosprawnych*. Zgodnie z nimi w ww. imprezach sportowych mogły brać udział osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Ich uczestnicy nie musieli posiadać wydanej przez PZBił licencji zawodnika. Zawodnicy rywalizowali w jednej kategorii, tj. bez względu na stopień niepełnosprawności oraz płeć. Zawody sportowe przewidziane w przedmiotowych kalendarzach były realizowane w założonych terminach. Na zakończenie każdego roku ww. komisja sporządzała *Sprawozdanie z prac Komisji Sportu Osób Niepełnosprawnych*, które było zatwierdzane przez zarząd PZBił. [dowód: akta kontroli str. 24-29, 38-41, 50-54, 513-523]

PZBił, stosownie do wymogu art. 9 ust. 6-8 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie⁶ (dalej: ustawa o sporcie), przesłał do Ministra SiT sprawozdania za lata 2014-2015 z działalności wraz z rocznymi sprawozdaniami finansowymi (zbadanymi przez biegłego rewidenta), zatwierdzone przez walne zgromadzenie Związku, w terminie 30 dni, w celu publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Sportu i Turystyki (dalej: MSiT). [dowód: akta kontroli str. 189-251, 484]

1.2. W latach 2013-2016 (do 31 maja) PZBił zawarł pięć umów dotyczących dofinansowania sportu powszechnego osób niepełnosprawnych ze środków FRKF, na łączną kwotę dofinansowania 78.560,00 zł, w tym: w 2013 r. – dwie umowy na łączną kwotę 35.560,00 zł, w 2015 r. – dwie umowy na łączną kwotę 33.000,00 zł oraz w 2016 r. – jedną umowę na kwotę 10.000,00 zł⁷.

² UKS 317 Kraków, YMCA Kraków, Frame Łódź, Konsalnet Warszawa, Semafor Warszawa, UKS 13 Joker Tomaszów Mazowiecki oraz Sportowy Klub Bilardowy „PINO” Dębica.

³ Podkarpackie Stowarzyszenie Aktywnej Rehabilitacji w Rzeszowie oraz Świętokrzyskie Stowarzyszenie Sportowe w Kielcach.

⁴ Uchwała programowa walnego zgromadzenia PZBił na lata 2012-2015 z 25 września 2012 r. oraz uchwała programowa walnego zgromadzenia PZBił na lata 2016-2020 z 16 czerwca 2016 r.

⁵ Nie organizowano Drużynowych Mistrzostw Polski Osób Niepełnosprawnych.

⁶ Dz. U. z 2016 r., poz. 176, ze zm.

⁷ W 2014 r. PZBił nie realizował zadań z zakresu sportu powszechnego osób niepełnosprawnych.

Dofinansowanie na realizowane zadania zostało przez Związek wykorzystane w całości. W ramach ww. dofinansowania PZBił zorganizował w latach 2013-2016 (do 31 maja) zawody sportowe dla osób niepełnosprawnych oraz zajęcia sekcji sportowych dla osób niepełnosprawnych, w których uczestniczyło łącznie 169 zawodników.

W latach 2013-2016 (do 31 maja) PZBił nie realizował zadań z zakresu sportu powszechnego osób niepełnosprawnych dofinansowanych ze środków budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna oraz ze środków jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto w ww. okresie Związek nie realizował zadań rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację dofinansowywanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. [dowód: akta kontroli str. 98-101]

W 2016 r. PZBił otrzymał, ze środków FRKF przeznaczonych na sport powszechny, dofinansowanie na zakup sprzętu sportowego w kwocie 10.000,00 zł. W wyniku realizacji zadania zakupiono dwa stoły do gry w bilard oraz 30 kijów bilardowych (przekazano po jednym stole i po 15 kijów Specjalnemu Ośrodkowi Szkolno-Wychowawczemu nr 1 w Kielcach oraz Zespołowi Placówek Szkolno-Wychowawczych w Kielcach). [dowód: akta kontroli str. 101, 567-572]

1.3. Szczegółową kontrolą objęto trzy umowy o dofinansowanie zadań w zakresie sportu powszechnego osób niepełnosprawnych o łącznej wartości dofinansowania 55.560,00 zł ze środków FRKF, tj.:

- umowę z 26 marca 2013 r. dotyczącą organizacji zajęć sekcji sportowych dla osób niepełnosprawnych; na realizację tego zadania wydatkowano 20.302,00 zł, w tym: ze środków FRKF – 15.080,00 zł (74,28%) oraz ze środków PZBił – 5.222,00 zł (25,72%); koszty bezpośrednie wyniosły 18.785,60 zł, natomiast pośrednie 1.516,40 zł; w zajęciach prowadzonych przez dwóch instruktorów uczestniczyło 25 osób niepełnosprawnych⁸;
- umowę z 16 kwietnia 2013 r. dotyczącą organizacji imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych; na realizację tego zadania wydatkowano 27.280,52 zł, w tym: ze środków FRKF – 20.480,00 zł (75,07%) oraz ze środków PZBił – 6.800,52 zł (24,93%); koszty bezpośrednie wyniosły 24.339,83 zł, natomiast pośrednie 2.940,69 zł; w trzech imprezach⁹ prowadzonych przez siedmiu sędziów uczestniczyły 62 osoby niepełnosprawne¹⁰;
- umowę z 15 kwietnia 2015 r. dotyczącą organizacji zajęć sekcji sportowych dla osób niepełnosprawnych; na realizację tego zadania wydatkowano 25.000,00 zł, w tym: ze środków FRKF – 20.000,00 zł (80,00%) oraz ze środków PZBił – 5.000,00 zł (20,00%); koszty bezpośrednie wyniosły 23.620,00 zł, natomiast pośrednie 1.380,00 zł; w zajęciach prowadzonych przez dwóch instruktorów uczestniczyły 32 osoby niepełnosprawne¹¹.

W objętych kontrolą umowach kwota kosztów pośrednich nie przekroczyła 10% kwoty kosztów bezpośrednich związanych z realizacją zadania, co było zgodne z § 18 rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej¹² (dalej: rozporządzenie Ministra SiT z 2010 r.) dla zadań realizowanych w 2013 r. oraz § 13 rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań inwestycyjnych oraz zadań z zakresu rozwijania sportu, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków

⁸ W realizację przedmiotowego zadania zaangażowane były również trzy osoby odpowiedzialne za obsługę techniczną.

⁹ Turniej w pool bilard dla osób niepełnosprawnych w Krakowie (14-16 czerwca 2013 r.), Bilardowe zawody dla osób niepełnosprawnych w Kielcach (11-13 października 2013 r.) oraz Ogólnopolskie zawody dla osób niesłyszących w bilard w Krakowie (30 listopada 2013 r.).

¹⁰ W organizację tych imprez zaangażowanych było również siedem osób odpowiedzialnych za obsługę techniczną oraz 15 wolontariuszy.

¹¹ W realizację przedmiotowego zadania zaangażowane były również dwie osoby odpowiedzialne za obsługę techniczną oraz czterech wolontariuszy.

¹² Dz. U. Nr 156, poz. 1051.

z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej¹³ (dalej: rozporządzenie Ministra SiT z 2014 r.) dla zadania realizowanego w 2015 r.

Liczba uczestników imprez sportowych była zgodna z minimalną liczbą określoną w zasadach konkursów dotyczących dofinansowania zadań z FRKF oraz Programu upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra SiT z 2010 r. i § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra SiT z 2014 r. PZBił sporządził i przedstawił Ministrowi SiT rozliczenie otrzymanego dofinansowania w zakresie rzeczowym i finansowym, w terminie 30 dni od dnia zakończenia zadań.

1.4. Analiza siedmiu umów zlecenia dotyczących obsługi technicznej imprez sportowych oraz czterech dotyczących obsługi instruktorskiej imprez sportowych wykazała, że we wszystkich przypadkach, stawki wynagrodzenia dziennego pracowników obsługi technicznej oraz instruktorów były ustalane zgodnie z zasadami określonymi w zasadach konkursów dotyczących dofinansowania zadań z FRKF oraz Programu upowszechniania sportu osób niepełnosprawnych, tj. maksymalnie odpowiednio w kwocie 80 zł brutto za dzień oraz 100 zł brutto za dzień. Instruktorzy sportu posiadali kwalifikacje określone w art. 41 ust. 3 ustawy o sporcie, tj. wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do wykonywania zadań instruktora sportu. [dowód: akta kontroli str. 102-184, 257-279, 485-491]

PZBił nie posiadał wewnętrznych procedur dotyczących zakupu towarów i usług oraz nie był zobowiązany do stosowania przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁴. [dowód: akta kontroli str. 90]

Grzegorz Kędziński wyjaśnił: *Związek nie posiada wewnętrznych procedur dotyczących zakupu towarów i usług ponieważ żaden przepis prawa nie obliguje PZBił do opracowania takiego dokumentu.* [dowód: akta kontroli str. 576]

Dla wszystkich objętych kontrolą zadań, zgodnie z postanowieniami umów o dofinansowanie, prowadzono wyodrębnione ewidencje księgowe środków otrzymanych z dotacji oraz wydatków dokonywanych z tych środków na realizację zadania, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych.

Nie stwierdzono przypadków podwójnego finansowania tych samych wydatków przy realizacji zadań ze środków publicznych. Kontrola nie wykazała przypadków osiągnięcia przez PZBił dochodów nieprzewidzianych w umowie oraz kar umownych. [dowód: akta kontroli str. 102-184, 257-275]

1.5. Szczegółowe badanie 12 dowodów księgowych (po cztery z każdej z umów wskazanych w pkt 1.3.) na łączną kwotę dofinansowania 16.100,00 zł (tj. 29% wykorzystanego dofinansowania), wykazało, że we wszystkich przypadkach zostały one prawidłowo opisane poprzez umieszczenie w ich treści informacji o źródle finansowania oraz weryfikacji dokumentu pod względem finansowym, merytorycznym i rachunkowym. Wydatki zostały poniesione zgodnie z terminami określonymi w umowach o dofinansowanie. Nie stwierdzono wydatkowania ze środków FRKF, wykluczonych z możliwości dofinansowania kosztów obsługi (remontów biura; wyposażenia biura w meble; badań i ubezpieczeń pracowniczych; doszkalania pracowników; odpraw, trzynastej pensji, nagród, premii; funduszu socjalnego; lokalnych ryczałtów samochodowych), kosztów zatrudnienia psychologów, fizjoterapeutów, masażyistów oraz kosztów odnowy biologicznej i zakupu odżywek. [dowód: akta kontroli str. 257-275]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwaga dotycząca
badanej działalności

PZBił posiadał wewnętrznych procedur dotyczących zakupu towarów i usług.

Zdaniem NIK opracowanie, a następnie stosowanie takich procedur określających m.in. tryby postępowania, kryteria oceny ofert, zamieszczanie informacji o zakupie na stronie internetowej Związku ograniczyłoby ryzyko dokonywania niegospodarnych zakupów

¹³ Dz. U. poz. 1391.

¹⁴ Dz. U. z 2015 r., poz. 2164.

towarów i usług. Dostrzegając fakt, iż przepisy powszechnie obowiązujące nie zobowiązują PZBił do wprowadzenia takich regulacji, NIK zwraca uwagę, że wymóg dokonywania zakupów w sposób celowy, oszczędny i konkurencyjny określony został w umowach o dofinansowanie.

Ocena cząstkowa

W latach 2013-2016 (do 31 maja) PZBił wykorzystał dofinansowanie na zadania sportu powszechnego osób niepełnosprawnych ze środków FRKF w łącznej kwocie 78.560,00 zł. Dofinansowaniem objęto 169 osób niepełnosprawnych (87 w 2013 r. i 82 w 2015 r.), uczestniczących w zajęciach sekcji sportowych oraz w rywalizacji sportowej w bilard. Związek prawidłowo realizował objęte kontrolą zadania z zakresu sportu powszechnego osób niepełnosprawnych dofinansowane ze środków publicznych. Otrzymane dofinansowanie zostało wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, a dokonywane wydatki następowały w terminach określonych w umowach. Związek terminowo sporządzał i przedstawiał Ministrowi SiT rozliczenia otrzymanego dofinansowania.

Uwaga NIK dotyczyła nie posiadania przez PZBił wewnętrznych procedur zapewniających dokonywanie zakupu towarów i usług w sposób celowy, oszczędny i konkurencyjny.

2. Organizacja i realizacja zadań z zakresu sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2013-2016 (do 31 maja) organizację zadań z zakresu sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych w PZBił regulowały Programy przygotowań KN osób niepełnosprawnych do MŚ i ME na lata 2013, 2014, 2015 i 2016. Programy te opracowywał trener KN, określając w nich cel szkoleniowy na dany rok, planowane zgrupowania szkoleniowe (krajowe), starty kontrolne¹⁵, badania diagnostyczne, zapotrzebowanie na sprzęt oraz skład kadry trenerskiej.

PZBił opracował *Regulamin powoływania zawodników do kadry narodowej osób niepełnosprawnych*. Zgodnie z jego postanowieniami KN powoływał zarząd Związku na wniosek trenera reprezentacji spośród zawodników osiągających bardzo dobre wyniki we współzawodnictwie krajowym i międzynarodowym¹⁶. KN powoływano na okres od 1 stycznia do 31 grudnia każdego roku kalendarzowego. O powołaniu do niej zarząd PZBił informował pisemnie zawodnika i jego klub sportowy. Warunkiem powołania zawodnika było posiadanie przez niego ważnej licencji zawodniczej. Nominacje do reprezentacji kraju w związku z udziałem w MŚ i ME otrzymywali zawodnicy, którzy byli członkami KN i zostali wytypowani przez selekcjonera do udziału w zawodach. Liczba reprezentantów uzależniona była od limitów miejsc przyznanych przez Światową lub Europejską Federację Bilardową i możliwości finansowych PZBił. [dowód: akta kontroli str. 280-292]

PZBił nie opracował zasad szkolenia kadry trenerskiej i instruktorskiej w zakresie szkolenia sportowego osób i zawodników niepełnosprawnych. [dowód: akta kontroli str. 508]

Grzegorz Kędziński wyjaśnił: *Związek posiada bardzo jasno i dokładnie sprecyzowany program szkolenia kadr instruktorskich i trenerskich zgodnie z obowiązującymi przepisami w Polsce, jak i regulaminami Europejskiej Federacji Bilardowej. (...) System szkolenia osób niepełnosprawnych, jak i pełnosprawnych nie różni się w prawie żadnym stopniu, dlatego nie ma potrzeby opracowywania zasad szkolenia kadry trenerskiej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych. Kilka drobnych elementów (dotyczących osób na wózkach inwalidzkich) przedstawianych jest na każdym kursie szkoleniowym i zaprezentowanych w filmie instruktażowym.* [dowód: akta kontroli str. 509]

2.2. W okresie objętym kontrolą PZBił zawarł cztery umowy dotyczące dofinansowania sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych ze środków z FRKF na łączną kwotę 178.000,00 zł, w tym: w 2013 r. – umowę na kwotę 18.000,00 zł, w 2014 r. – umowę na kwotę 40.000,00 zł, w 2015 r. – umowę na kwotę 45.000,00 zł oraz w 2016 r. – umowę na kwotę 75.000,00 zł. Środki dofinansowania zostały wykorzystane w całości.

¹⁵ W tym m.in. w zawodach z udziałem sportowców pełnosprawnych.

¹⁶ M.in. pod uwagę brano wyniki uzyskane w Mistrzostwach Polski Osób Niepełnosprawnych.

W latach 2013-2016 (do 31 maja) Związek nie realizował zadań z zakresu sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych dofinansowanych ze środków budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna oraz ze środków jednostek samorządu terytorialnego. [dowód: akta kontroli str. 98-101]

Liczba zawodników KN osób niepełnosprawnych wynosiła: w 2013 r. – dwóch, w 2014 r. – sześciu, w 2015 r. – dwóch oraz w 2016 r. – pięciu.

PZBił, w celu przygotowania KN do udziału w MŚ lub ME, zorganizował, w latach 2013-2016 (do 31 maja): 7 zgrupowań¹⁷. W okresie objętym kontrolą KN brała udział w czterech ME¹⁸ oraz jednych MŚ¹⁹. Dofinansowanymi zadaniami objęto ogółem 15 zawodników niepełnosprawnych, w tym w 2013 r. – dwóch w 2014 r. – sześciu, w 2015 r. – dwóch, w 2016 r. – pięciu. [dowód: akta kontroli str. 545-566]

2.3. Szczegółową kontrolą objęto trzy umowy o dofinansowanie sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych o łącznej wartości dofinansowania 160.000,00 zł ze środków FRKF:

- umowę z 24 lutego 2014 r. dotyczącą przygotowania i udziału zawodników kadry narodowej osób niepełnosprawnych w mistrzostwach świata i Europy oraz innych zawodach mistrzowskich rangi krajowej i zagranicznej; na realizację tego zadania wydatkowano 53.622,45 zł, w tym: ze środków FRKF – 40.000,00 zł (74,60%) oraz ze środków PZBił – 13.622,45 zł (25,40%); koszty bezpośrednie wyniosły 45.034,45 zł, natomiast pośrednie 8.588,00 zł; w ramach tego zadania przygotowaniem objęto sześciu zawodników;
- umowę z 16 marca 2015 r. dotyczącą przygotowania i udziału w mistrzostwach świata i Europy w sportach nieobjętych programem igrzysk paraolimpijskich i igrzysk głuchych; na realizację tego zadania wydatkowano 52.019,38 zł, w tym: ze środków FRKF – 45.000,00 zł (86,50%) oraz ze środków PZBił – 7.019,38 zł (13,50%); koszty bezpośrednie wyniosły 47.193,78 zł, natomiast pośrednie 4.825,60 zł; w ramach tego zadania przygotowaniem objęto dwóch zawodników;
- umowę z 14 marca 2016 r. dotyczącą przygotowania i udziału w mistrzostwach świata i Europy w sportach nieobjętych programem igrzysk paraolimpijskich i igrzysk głuchych; na realizację tego zadania wydatkowano 80.604,81 zł, w tym: ze środków FRKF – 75.000,00 zł (93,05%) oraz ze środków PZBił – 5.604,81 zł (6,95%); koszty bezpośrednie wyniosły 74.579,31 zł, natomiast pośrednie 6.025,50 zł; w ramach tego zadania przygotowaniem objęto pięciu zawodników.

We wszystkich poddanych kontroli zadaniach kwota kosztów pośrednich była zgodna z limitami określonymi w programach dofinansowania przygotowań KN, tj. poniżej 10 %.

W ramach wszystkich poddanych kontroli umów PZBił sporządził i przedstawił Ministrowi SiT rozliczenie otrzymanego dofinansowania w zakresie rzeczowym i finansowym, w terminie 30 dni od dnia zakończenia zadań, tj. zgodnie z § 7 ust. 1 umów o dofinansowanie.

Kontrola sześciu umów zlecenia (po dwóch z każdego zadania) wykazała, że we wszystkich przypadkach stawki wynagrodzenia dziennego trenerów były ustalane zgodnie z limitami określonymi w programach dofinansowania przygotowań KN na lata 2014-2016, tj. maksymalnie 250 zł dziennie dla trenera.

Dla wszystkich zadań, zgodnie z postanowieniami umów o dofinansowanie, prowadzono wyodrębnione ewidencje księgowo środków otrzymanych z dotacji oraz wydatków dokonywanych z tych środków na realizację zadania, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. [dowód: akta kontroli str. 293-476, 492-504]

2.4. Szczegółowe badanie 12 dowodów księgowych (po cztery z każdej umowy) na łączną kwotę dofinansowania 95.891,63 zł (co stanowiło 60% wykorzystanej kwoty dofinansowania), wykazało, że we wszystkich przypadkach zostały one prawidłowo opisane

¹⁷ W 2013 r. odbyło się jedno zgrupowanie, natomiast w latach 2014-2016 po dwa w każdym roku.

¹⁸ ME odbyły się: w 2013 r. w Słowenii, w 2014 r. na Cyprze, w 2015 r. w Portugalii oraz w 2016 r. w Austrii. Na tych imprezach KN składała się z dwóch zawodników.

¹⁹ MŚ odbyły się w Polsce. Na tej imprezie KN składała się z dwóch zawodników.

poprzez umieszczenie w ich treści informacji o źródle finansowania oraz weryfikacji dokumentu pod względem finansowym, merytorycznym i rachunkowym. Wydatki zostały poniesione zgodnie z terminami określonymi w umowach o dofinansowanie. [dowód: akta kontroli str. 293-476]

W ramach wszystkich umów prowadzono ewidencje dystrybucji sprzętu sportowego, badań diagnostycznych, listy uczestników akcji szkoleniowych wraz z potwierdzeniem ich udziału, ewidencję miejsc pobytu zawodników do celów kontroli antydopingowej; ewidencję ubezpieczeń zawodników od następstw nieszczęśliwych wypadków. [dowód: akta kontroli str. 457-476]

PZBił nie prowadził ewidencji suplementów diety i odżywek dla zawodników. [dowód: akta kontroli str. 508]

Grzegorz Kędziński wyjaśnił: *PZBił nigdy nie dokonał zakupu suplementów diety i odżywek dla zawodników, dlatego taka ewidencja nie była prowadzona. Specyfika gry w bilard sprawia, iż nie są one potrzebne zawodnikom uprawiającym tę dyscyplinę sportu.* [dowód: akta kontroli str. 510]

2.5. PZBił nie realizował doskonalenia zawodowego trenerów i instruktorów sportu, którzy zajmowali się szkoleniem sportowym osób i zawodników niepełnosprawnych. [dowód: akta kontroli str. 508]

Grzegorz Kędziński wyjaśnił: *Wśród kadry trenerskiej Związku nie ma podziału na szkoleniowców zajmujących się prowadzeniem zajęć z osobami niepełnosprawnymi i pełnosprawnymi ze względu na to, że nie ma praktycznie żadnych różnic w procesie szkolenia w odniesieniu do zawodników niepełnosprawnych, jak i pełnosprawnych. Dlatego wszyscy trenerzy i szkoleniowcy biorą udział w jednym programie szkolenia bez względu na to czy trenują osoby niepełnosprawne czy pełnosprawne.* [dowód: akta kontroli str. 510]

2.6. W latach 2013-2016 (do 31 maja) członkowie KN osób niepełnosprawnych nie otrzymywali stypendiów sportowych.

PZBił wystąpił do Ministra SiT wnioskiem z 25 maja 2016 r. o przyznanie stypendium sportowego dla zawodnika KN osób niepełnosprawnych, który zdobył brązowy medal na MŚ w 2016 r. Minister SiT wydał 15 czerwca 2016 r. decyzję dotyczącą przyznania ww. zawodnikowi stypendium sportowego w wysokości 1.150,00 zł miesięcznie, na okres od 1 czerwca 2016 r. do 31 maja 2017 r. Związek dokonał wypłaty stypendium za czerwiec 2016 r. 18 lipca 2016 r. [dowód: akta kontroli str. 478-483, 506-507]

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieterminowej wypłacie stypendium sportowego dla zawodnika KN osób niepełnosprawnych.

PZBił otrzymał stosowną decyzję Ministra SiT 17 czerwca 2016 r., czyli wypłata stypendium winna być dokonana do 15 lipca 2016 r. Faktycznie dokonano jej 18 lipca 2016 r.

Stanowiło to naruszenie § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 15 października 2012 r. w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej²⁰, stanowiącego że wypłaty stypendium dokonuje właściwy polski związek sportowy ze środków przekazywanych na ten cel przez ministra do 15 dnia następnego miesiąca po otrzymaniu decyzji ministra. [dowód: akta kontroli str. 478-483, 506-507]

Grzegorz Kędziński wyjaśnił, że nieterminowa wypłata stypendium sportowego była wynikiem przeoczenia. [dowód: akta kontroli str. 510]

Ocena cząstkowa

W latach 2013-2016 (do 31 maja) PZBił wykorzystał dofinansowanie na zadania sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych ze środków FRKF w łącznej kwocie 178.000,00 zł. W ramach dofinansowanych zadań przygotowaniem objęto łącznie 15 zawodników niepełnosprawnych KN.

PZBił prawidłowo realizował objęte kontrolą zadania z zakresu sportu wyczynowego osób niepełnosprawnych dofinansowane ze środków FRKF. Otrzymane dofinansowanie zostało wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, a wydatkowanie środków następowało

²⁰ Dz.U. poz. 1130.

w terminach określonych w umowach. Związek terminowo sporządzał i przedstawiał Ministrowi SiT rozliczenia otrzymanego dofinansowania.

3. Efekty realizacji zadań z zakresu sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

3.1. Współpraca PZBił z MSiT w zakresie rozwoju sportu i aktywności fizycznej osób niepełnosprawnych polegała na udziale w programach i konkursach dotyczących dofinansowania oraz realizacji zadań w zakresie szkolenia osób niepełnosprawnych w bilard. [dowód: akta kontroli str. 24-29, 38-41, 50-54]

Związek nie współpracował z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, jednostkami samorządu terytorialnego, powiatowymi centrami pomocy rodzinie i miejskimi ośrodkami pomocy społecznej w zakresie rozwoju sportu, aktywności fizycznej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez sport i rekreację, integracji z osobami pełnosprawnymi. [dowód: akta kontroli str. 508]

Grzegorz Kędziński wyjaśnił: *PZBił zatrudnia tylko czterech pracowników etatowych, w tym informatyka i księgową. (...) koordynuje i organizuje kilkadziesiąt albo nawet kilkaset imprez w roku. Zajmuje się również sprawami związanymi z wydawaniem licencji (m.in. zawodnikom, trenerom), zakupem sprzętu, prowadzeniem rankingów zawodników, sporządzaniem wniosków do Ministra SiT (kilkadziesiąt w ciągu roku), ich rozliczaniem, organizacją zgrupowań członków KN. Tej pracy, jak na nasze skromne zasoby kadrowe, jest bardzo dużo. Dlatego nie mamy możliwości, aby podjąć współpracę np. z jednostkami samorządu terytorialnego. (...) Uważamy również, że współpraca np. z miejskimi ośrodkami pomocy społecznej powinna leżeć w gestii regionalnych stowarzyszeń, ale tam niestety jest zauważalny, nie tylko w naszej dyscyplinie, brak przygotowania kadrowego ludzi oraz obawa przed ogromną ilością dokumentów do przygotowania.* [dowód: akta kontroli str. 510]

3.2. PZBił nie sporządzał dokumentów dotyczących identyfikowania potrzeb merytorycznych i finansowych osób niepełnosprawnych w zakresie sportu i rekreacji oraz analiz dotyczących skuteczności realizowanych zadań. [dowód: akta kontroli str. 508]

Grzegorz Kędziński wyjaśnił: *Potrzeby zawodników niepełnosprawnych poznajemy poprzez rozmowy z nimi i ich trenerami przy okazji imprez sportowych dedykowanych dla osób niepełnosprawnych. Wnioski wynikające z tych rozmów staramy się, w miarę naszych skromnych możliwości, realizować przy okazji organizacji kolejnych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych. Widząc rosnący poziom sportowy skutkujący lepszymi wynikami na imprezach międzynarodowych, zwiększającą się frekwencję i liczbę uczestników zawodów uważamy, że trafnie identyfikujemy potrzeby osób niepełnosprawnych uprawiających bilard. W związku z tym w naszej ocenie (...) nie ma potrzeby sporządzania pisemnych analiz skuteczności realizowanych zadań.* [dowód: akta kontroli str. 510-511]

3.3. W ramach dofinansowanych przez Ministra SiT zadań sportu powszechnego 169 zawodników niepełnosprawnych uczestniczyło w rywalizacji sportowej w bilard oraz w zajęciach sekcji sportowych (87 w 2013 r. i 82 w 2015 r.). W latach 2013-2015, w zorganizowanych przez PZBił czterech zawodach sportowych dla osób niepełnosprawnych wzięło udział łącznie 112 osób niepełnosprawnych, w tym: w 2013 r. – trzy zawody²¹ (łącznie 62 osoby niepełnosprawne) oraz w 2015 r. Mistrzostwa Polski Osób Niepełnosprawnych (50 osób niepełnosprawnych). Poza tym Związek zorganizował w 2013 i w 2015 r. zajęcia sekcji sportowych dla osób niepełnosprawnych, w których uczestniczyło łącznie 57 osób (odpowiednio 25 i 32). [dowód: akta kontroli str. 98-101]

W ramach dofinansowanych przez Ministra SiT zadań sportu wyczynowego przygotowaniami do udziału w MŚ lub ME objęto ogółem 15 zawodników niepełnosprawnych KN, w tym w 2013 r. – dwóch, w 2014 r. – sześciu, w 2015 r. – dwóch oraz w 2016 r. – pięciu. [dowód: akta kontroli str. 545-566]

3.4.PZBił nie podejmował w latach 2013-2015 działań w zakresie promocji sportu osób niepełnosprawnych. [dowód: akta kontroli str. 98-101]

Grzegorz Kędziński wyjaśnił: *PZBił (...) nie podejmował takich działań z powodu braku środków finansowych. (...)* [dowód: akta kontroli str. 576]

Związek zawarł 23 marca 2016 r. umowę o dofinansowanie zadania publicznego *Promocja sportu osób niepełnosprawnych* ze środków FRKF z Ministrem SiT. Zgodnie z jej postanowieniami przedmiotowe zadanie winno być zrealizowane w terminie od 1 kwietnia do 30 września 2016 r., a wydatki związane z jego realizacją wyniosą 25.000,00 zł, w tym dofinansowanie 20.000,00 zł. Zadanie polegało m.in. na organizacji trzech pokazów sportowych²², w trakcie których członkowie KN osób niepełnosprawnych prezentowali zasady gry w bilard oraz wręczali osobom uczestniczącym w tych zajęciach dzienniczki treningowe *Akademia Bilardowa*. Poza tym zaprezentowano film metodyczno-szkoleniowy *Bilard sportem wszystkich*. [dowód: akta kontroli str. 524-541]

Liczba klubów sportowych posiadających licencję wydaną przez Związek wynosiła: w 2013 r. – 190, w 2014 r. – 196, w 2015 r. – 207 oraz w 2016 r. – 209.

Liczba zawodników posiadających licencję wydaną przez PZBił wynosiła: w 2013 r. – 1580 (w tym osoby niepełnosprawne – 15), w 2014 r. – 1723 (19), w 2015 r. – 1884 (21) oraz w 2016 r. – 1959 (21). [dowód: akta kontroli str. 72-89, 542-544]

Liczba zawodników KN osób niepełnosprawnych wynosiła: w 2013 r. – dwóch, w 2014 r. – sześciu, w 2015 r. – dwóch oraz w 2016 r. – pięciu.

W okresie objętym kontrolą jeden niepełnosprawny zawodnik KN szkolony przez Związek zdobył brązowy medal podczas MŚ w 2016 r.

Ponadto trzech zawodników zajęło miejsca 4-8, tj. dwóch zajęło piąte miejsce na ME(jeden w 2014 r., a drugi w 2016 r.), natomiast jeden zajął piąte miejsce na MŚ w 2016 r. [dowód: akta kontroli str. 545-566]

W opinii Prezesa PZBił jednym z głównych wyzwań Związku jest brak wystarczających środków na prowadzenie szkolenia sportowego. [dowód: akta kontroli str. 511]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie efekty realizowanych w latach 2013-2016 zadań dofinansowanych ze środków publicznych w zakresie sportu powszechnego i wyczynowego osób niepełnosprawnych. Realizowane zadania spowodowały włączenie społeczne osób niepełnosprawnych oraz wzrost ich aktywności fizycznej. Odbywało się to poprzez udział 169 zawodników niepełnosprawnych w sporcie powszechnym m.in. w zajęciach sekcji sportowych i organizowanych przez PZBił Indywidualnych Mistrzostwach Polski Osób Niepełnosprawnych oraz 15 niepełnosprawnych zawodników KN w przygotowaniach do MŚ i ME.

Liczba zawodników niepełnosprawnych objętych działaniami w ramach sportu powszechnego w 2015 r. w stosunku do 2013 r. nieznacznie spadła, z 87 do 82 osób (o 5,7%).

Liczba zawodników niepełnosprawnych KN w latach 2013-2015 ulegała wahaniom. W 2013 r. obejmowała dwóch zawodników, w 2014 r. – sześciu, w 2015 r. – dwóch. W 2016 r. wzrosła do pięciu zawodników.

Reprezentanci Polski w bilard osób niepełnosprawnych prezentowali dobry poziom sportowy. Wzrosła liczba zdobytych miejsc 1-8 na sportowych zawodach międzynarodowych. Jeden zawodnik KN zdobył brązowy medal (na MŚ w 2016 r.), a trzech zawodników na MŚ i ME zajęło miejsca 4-8 (jeden w 2014 r. i dwóch w 2016 r.).

W latach 2013-2015 PZBił nie podejmował działań w zakresie promocji sportu osób niepełnosprawnych, co wynikało z braku środków finansowych. W 2016 r. podjął działania

²² 1 czerwca w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kielcach, 13 czerwca w Hali Sportowej MOSiR w Dębicy oraz 23 czerwca w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym pn. Centrum Autyzmu i Całościowych Zaburzeń Rozwojowych w Krakowie.

dotyczące promocji gry w bilard osób niepełnosprawnych polegające na popularyzacji jej zasad oraz organizacji pokazów sportowych.

IV. Wniosek

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²³, wnioskuje o zapewnienie terminowej wypłaty stypendiów sportowych dla zawodników KN osób niepełnosprawnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie
wykorzystania uwagi
i wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia   sierpnia 2016 r.

Kontroler:
Karol Pokora
Specjalista kontroli państwowej

Wicedyrektor
Najwyższej Izby Kontroli
Delegatura w Kielcach
Tadeusz Mikołajewicz

.....
Podpis

.....
Podpis

²³ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096, ze zm., dalej: ustawa o NIK.